

PEFC[™]
PEFC/23-1-1

**CERTIFIKÁCIA
SPOTREBITEĽSKÉHO
REŤAZCA**

PEFC

OBSAH

1. Podstata a význam certifikácie lesov	3
1.1. Požiadavky na certifikáciu lesov	4
1.2. Systém certifikácie lesov PEFC	5
1.3. PEFC Slovensko	7
2. Spotrebiteľský reťazec	8
3. Požiadavky na certifikáciu spotrebiteľského reťazca	9
3.1. Identifikácia kategórie nakúpenej suroviny	10
3.2. Systém náležitej starostlivosti	11
3.2.1. Získanie informácií	12
3.2.2. Hodnotenie rizika	12
3.2.3. Riadenie významne rizikových dodávok	14
3.3. Metóda spotrebiteľského reťazca	16
3.3.1. Metóda fyzickej separácie	16
3.3.2. Percentuálna metóda	16
3.4. Predaj a informovanie o certifikovaných výrobkoch	21
3.5. Minimálne požiadavky na systém riadenia C-o-C.....	23
3.5.1. Práva a povinnosti	23
3.5.2. Dokumentácia postupov	23
3.5.3. Evidencia záznamov	23
3.5.4. Riadenie zdrojov	24
3.5.5. Inšpekcia a kontrola	24
3.5.6. Sťažnosti	24
3.5.7. Subdodávanie	24
3.6. Sociálne, zdravotné a bezpečnostné požiadavky v spotrebiteľskom reťazci	25
3.7. Zavedenie spotrebiteľského reťazca vo viacmiestnych organizáciách	25

1. PODSTATA A VÝZNAM CERTIFIKÁCIE LESOV

Presadzovanie myšlienok trvalo udržateľného rozvoja spoločnosti súvisí s globálnym nárastom nekontrolovaného využívania obmedzených zdrojov a hľadaniu možností na riešenie nepriaznivých dôsledkov globálnych trendov vývoja spoločnosti a ich negatívnych vplyvov na prírodu. Trvalo udržateľný rozvoj predstavuje taký rozvoj, ktorý súčasným i budúcim generáciám zachováva možnosť uspokojovať ich základné životné potreby a pritom neznižuje rozmanitosť prírody a zachováva prirodzené funkcie ekosystémov. Je to cielený, dlhodobý, komplexný a synergický proces ovplyvňujúci všetky oblasti života ľudí.

Lesy sú významným prvkom v koncepcii trvalo udržateľného rozvoja, vzhľadom k tomu, že plnia významné ekologické, ekonomické a sociálne funkcie. Zároveň sú základňou pre produkciu dreva a z celosvetového hľadiska zohrávajú dôležitú úlohu v globálnom kolobehu uhlíka. V posledných desaťročiach sa celosvetovo stupňuje záujem spoločnosti na ochranu lesov ako nenahraditeľnej zložky životného prostredia. Podnetom tohto záujmu sa stalo ničenie a devastácia predovšetkým tropických pralesov, významných a nezastupiteľných ekosystémov našej planéty. Tieto podnety si vyžadujú zvýšené úsilie pri ďalšej podpore a zavádzaní trvalo udržateľného obhospodarovania lesov. Cestu ochrany prírodného bohatstva je treba hľadať v podpore spotreby a užívania dreva a výrobkov z dreva pochádzajúcich zo zdrojov, ktoré sú takýmto spôsobom obhospodarované. Jednou z ciest ako dosiahnuť tento cieľ je aj certifikácia lesov.

Certifikácia lesov je dobrovoľným nástrojom, ktorý môže podporiť tieto úsilia

a je vhodným nástrojom pre komunikáciu trvalo udržateľného obhospodarovania lesov smerom k spotrebiteľom výrobkov z dreva. Myšlienka certifikácie vznikla koncom 80-tych rokov minulého storočia, kedy mimovládne a nadnárodné environmentálne organizácie začali stupňovať svoje úsilie o záchranu tropických pralesov a obmedzenie ich drancovania. V súčasnosti tieto aktivity prerástli do globálnej certifikácie dreva a výrobkov z dreva vyprodukovaných vo všetkých lesných formáciách sveta.

Certifikácia lesov je proces, počas ktorého sa overujú skutočnosti, či spôsob obhospodarovania lesov spĺňa vopred definované ekologické, ekonomické a sociálne štandardy a následne sa vystaví certifikát, ktorý túto skutočnosť potvrdzuje. Vystavený certifikát potvrdzuje pôvod drevných a nedrevných produktov pochádzajúcich z certifikovaných lesov. Princíp certifikácie lesov je založený na dodržiavaní definovaných princípov a kritérií obhospodarovania lesov, ktoré sú všeobecne akceptované spoločnosťou. Takéto princípy sú výsledkom globálnych a medzinárodných summitov a rokovaní. Podstatou certifikácie lesov je overenie, že drevo pochádza z lesov obhospodarovанных trvalo udržateľným spôsobom. Proces certifikácie sa aplikuje na dvoch úrovniach:

I. certifikácia trvalo udržateľného hospodárenia v lesoch, ktorá je zameraná na certifikáciu lesných porastov (miesto pôvodu drevej suroviny),

II. certifikácia spotrebiteľských reťazcov (C-o-C), ktorá sa dotýka dodávateľského reťazca od producentov drevej suroviny cez spracovateľov dreva a producentov rôznych výrobkov z dreva až ku konečným spotrebiteľom (sledovanie pôvodu dreva v jednotlivých fázach reťazca).

Hlavným cieľom certifikácie je prepojiť spotrebiteľov na trhu, ktorí sú ekologicky a sociálne citiaci s producentmi dreva a výrobcov z dreva, ktorí sa snažia uspokojiť ich požiadavky. Na trh sa v podstate dostáva nový produkt, ktorý svojimi „vlastnosťami“ dokáže uspokojovať vznikajúce sociálne a environmentálne požiadavky spoločnosti. Proces certifikácie samozrejme súvisí i s otázkou nákladov na certifikáciu. I keď certifikácia predstavuje dobrovoľný nástroj a každý producent alebo spracovateľ dreva sa môže rozhodnúť, či bude na trh vstupovať s certifikovaným drevom, výška nákladov na certifikáciu môže byť významným činiteľom, ktorý toto rozhodnutie ovplyvní.

Motívy, prečo sa jednotliví aktéri trhu rozhodnú certifikovať svoje lesy alebo výrobky z dreva môžu byť rozdielne a ich podstata je ekonomického alebo neekonomického charakteru. Vlastníci lesov a producenti drevnej suroviny očakávajú vzhľadom na vynaložené náklady zvýšený ekonomický efekt, ktorý by sa mal prejavíť na trhu v cene ponúkaného dreva. Tzv. „*zelená cenová prémia*“, t. j. vyššia cena, ktorú trh zaplatí za certifikované drevo má byť odmenou producentom dreva za to, že ponúkajú takéto výrobky. Producenti zároveň očakávajú sprístupnenie nových trhov a v určitom rozsahu i zvýšenú istotu v dopyte po dreve. Neekonomické výhody vyplývajúce z certifikácie majú pre producentov význam z pohľadu zvýšenia biodiverzity lesných porastov a zlepšenia spôsobu ich hospodárenia. Rozhodnutie nakupovať a spracovávať certifikované drevo firmami v odvetví spracovania dreva je motivované predovšetkým rozhodnutím plniť požiadavky zákazníkov, ktorí výrobky z dreva nakupujú na trhu. Spotrebiteľia zase vyžadujú certifikáciu za účelom uspokojovania svojich potrieb súvisiacich s environmentálnym a sociálnym čítením a sú presvedčení, že kúpou certifikovaných výrobkov prispievajú

k záchrane lesov a k podpore trvalo udržateľného rozvoja. Motívom pre podporu certifikácie nevládnymi organizáciami, na podnet ktorých myšlienka certifikácie vznikla, je určenie zodpovednosti za hospodárenie v lesoch. Certifikácia lesov, ako dobrovoľný mimovládny nástroj na zlepšenie hospodárenia v lesoch, je čoraz vo väčšej miere podporovaná aj vládnymi programami, keďže sa ňou môžu dosiahnuť podobné alebo rovnaké ciele, ako ciele ostatných vládnych politik. Vytváranie verejného dopytu po certifikovanom dreve významne ovplyvňuje trh s drevom a výrobkami z dreva hlavne v niektorých vyspelých západoeurópskych krajinách (napr. Veľká Británia, Holandsko, Dánsko, Francúzsko a pod.) Tieto krajiny vytvorili a zaviedli verejné politiky nákupu dreva, ktorých cieľom je definovať vládne požiadavky, ktoré musia dodávatelia dreva splňať, aby bol zdroj suroviny jednoznačne uznaný za legálny a trvalo udržateľný. Ich súčasťou sú kritériá hovoriace v prospech nakupovania certifikovaného dreva, ktorých splnenie zabezpečí firmám získať preferenčné postavenie vo verejných súťažiach.

1.1. POŽIADAVKY NA CERTIFIKÁCIU LESOV

Certifikácia lesov zahŕňa široké spektrum požiadaviek na všetkých účastníkoch certifikačného procesu a dotýka sa všetkých oblastí a úrovní certifikácie. Hlavné komponenty predstavujú:

a) Certifikačný systém (schéma)

Certifikačné schéma zvyčajne predstavuje súbor noriem, špecifikácií a postupov, ktoré definujú požiadavky na trvalo udržateľné obhospodarovanie lesov a spotrebiteľský reťazec. Požiadavky sa týkajú napr. inštitucionálnej štruktúry schémy, procesu tvorby štandardov a technických dokumentov, kritérií a indikátorov trvalo udržateľného obhospodarovania lesov,

požiadaviek na sledovanie pôvodu suroviny v spotrebiteľskom reťazci, postupov pri certifikácii, požiadaviek na certifikačné orgány a pod.

b) Majiteľ a správca certifikačného systému

Úlohou tvorcu certifikačnej schémy je vybudovanie inštitucionálnej štruktúry, tvorba štandardov a technických dokumentov, spravovanie a pravidelná aktualizácia požiadaviek noriem, propagácia schémy, vydávanie licencií na používanie certifikačných značiek a pod.

c) Žiadateľ o certifikáciu (certifikovaný subjekt)

Žiadateľa o certifikáciu predstavuje fyzická alebo právnická osoba, ktorá žiada o posúdenie súladu zavedených postupov podľa požiadaviek certifikačného systému. Subjekt, ktorý spĺňa definované požiadavky získava certifikát trvalo udržateľného obhospodarovania lesov alebo spotrebiteľského reťazca. V prípade skupinovej alebo viacmiestnej certifikácie vystupuje žiadateľ ako zástupca ostatných účastníkov skupiny.

d) Certifikačný orgán

Certifikačný orgán je organizácia, ktorá v rámci auditu posudzuje zhodu hospodárenia, resp. zavedenia požiadaviek spotrebiteľského reťazca s požiadavkami certifikačného systému. Jedná sa vždy o nezávislú certifikáciu tzv. treťou stranou. Certifikačný orgán vydáva certifikát žiadateľovi o certifikáciu.

e) Akreditačný orgán

Akreditačný orgán predstavuje nezávislú organizáciu, ktorá v rámci akreditácie splnomocňuje certifikačné orgány na vykonávanie auditov podľa požiadaviek certifikačnej schémy. Jeho úlohou je prostredníctvom svedeckých posudzovaní a dohladov posúdiť spôsobilosť certifikačného orgánu na vykonávanie auditov.

Jednou zo základných požiadaviek certifikačných schém je zabezpečenie transparentnosti a dôveryhodnosti certifikačného procesu a nezávislosti jednotlivých účastníkov certifikácie (tvorca schémy, žiadateľ, certifikačný orgán, akreditačný orgán).

1.2. SYSTÉM CERTIFIKÁCIE LESOV PEFC

Certifikácia lesov sa uskutočňuje podľa niektorých z existujúcich certifikačných systémov (schém). Vo svete existuje niekoľko desiatok certifikačných systémov, ktoré majú rôzny rozsah pôsobnosti (regionálne, národne, nadnárodne). PEFC – Program pre vzájomné uznávanie lesných certifikačných schém (z ang. Program for the Endorsement of Forest Certification schemes) je jednou z globálnych certifikačných systémov.

Systém PEFC bol založený v roku 1999 v Paríži, súčasné sídlo Rady PEFC je v Ženeve. Vznik PEFC bol motivovaný asociáciami súkromných vlastníkov lesov zo šiestich európskych krajín. Hlavným cieľom PEFC je podpora trvalo udržateľného obhospodarovania lesov – environmentálne a sociálne prospešného a ekonomicky životaschopného obhospodarovania lesov pre súčasné a budúce generácie prostredníctvom nezávislej certifikácie lesov. PEFC zároveň poskytuje mechanizmus pre nákupcov dreva, výrobkov z dreva a papiera, ktorý im zaručuje, že nákupom PEFC certifikovaných produktov podporujú trvalo udržateľné obhospodarovanie lesov.

Riadnymi členmi Rady PEFC sú organizácie riadiace proces certifikácie podľa národných certifikačných schém členských štátov. Mimoriadnymi členmi PEFC sú medzinárodné organizácie vlastníkov lesov, drevospracujúceho priemyslu, obchodných organizácií, spotrebiteľských združení a mi-

movládnych organizácií. Fórum zainteresovaných strán predstavuje ďalšiu kategóriu členov s hlasovacím právom. Najvyšším orgánom PEFC je valné zhromaždenie. Stanovuje podmienky pre tvorbu nezávislých národných certifikačných systémov a vzájomne ich uznáva.

Certifikačný systém PEFC vytvára rámec pre hodnotenie a uznávanie kompatibilných certifikačných systémov, ktoré sú výsledkom procesu tvorby za účasti zainteresovaných strán. V praxi to znamená, že systém PEFC je tvorený súborom národných a regionálnych certifikačných schém, ktoré spĺňajú požiadavky definované Radou PEFC pre ich schválenie a vzájomné uznanie ostatnými členmi systému. Národné alebo regionálne certifikačné schémy musia spĺňať požiadavky národnej legislatívy a zároveň požiadavky Rady PEFC na proces tvorby štandardov, vlastnosti certifikačných schém a ich implementáciu, certifikačné a akreditačné postupy a proces schvaľovania a vzájomného uznávania národných certifikačných schém a ich revízií. Základné podmienky kladené na národné schémy sa opierajú o 6 kritérií a 27 kvantitatívnych indikátorov trvalo udržateľného hospodárenia definovaných v medzinárodnom procese Ministerských konferencií o ochrane lesov v Európe. Základnou požiadavkou je akceptovanie a implementácia Pan-európskych prevádzkových smerníc. Dodatočnými požiadavky sú neustále vznikajúce požiadavky verejných nákupných politík, sociálnej politiky a legislatívy súvisiacej predovšetkým s bojom proti nelegálnej ťažbe dreva. Každá národná certifikačná schéma je vytvorená na základe rôznych kritérií a prispôsobuje sa osobitostiam a špecifikám obhospodarovania lesov v danej krajine alebo oblasti. Národné certifikačné systémy zostávajú nezávislé, ale navzájom spolupracujú v rámci PEFC tak, aby bola zabezpečená

porovnatelnosť dreva a výrobkov z dreva pri ich obchodovaní v medzinárodných podmienkach. Hodnotenie zhody národných schém s požiadavkami Rady PEFC vykonávajú nezávislí hodnotitelia vybraní na základe výsledkov medzinárodného tendra a výsledné správy hodnotiteľov sú následne posudzované panelom expertov, ktorých menuje Rada PEFC. PEFC schvaľuje iba tie schémy, ktoré boli súčasne uznané jednotlivými členmi Rady PEFC. Nezávislosť fungovania národných schém je navyše potvrdená národnými akreditačnými orgánmi, ktoré akreditujú nezávislé certifikačné orgány na vykonávanie auditov hospodárenia v lesoch. Certifikačné orgány prostredníctvom školených auditorov posudzujú zhodu obhospodarovania lesa s požiadavkami národných schém. Výsledky auditov sú verejne prístupné. PEFC nereprezentuje iba certifikačný systém, ale predstavuje kontrolný orgán, ktorý skúma jednotlivé certifikačné schémy a definuje, či sú dostatočne presné.

Systém PEFC umožňuje certifikáciu individuálnych vlastníkov, skupinovú alebo regionálnu certifikáciu. V prípade, že národná certifikačná schéma je uznaná Radou PEFC, výhody pre drobných majiteľov lesa hospodáriacich podľa tejto schémy spočívajú hlavne v možnosti obhospodarovať lesy podľa národných štandardov a zaužívaných tradícií. Skupinová a individuálna forma certifikácie umožňuje vlastníkovi lesov získať certifikáty pri nižších nákladoch v porovnaní s individuálnou formou certifikácie.

Okrem požiadaviek na obhospodarovanie lesov definuje schéma aj požiadavky na sledovanie pôvodu dreva a nedrevných produktov z PEFC certifikovaných lesov (spotrebiteľský reťazec). Medzinárodný štandard definuje základné požiadavky na proces sledovania pôvodu certifikovaného dreva, recyklovaných drevných vlákien

a kontrolovaného dreva a minimálne požiadavky na systém riadenia tohto procesu. Významná úloha celého mechanizmu spočíva aj v sledovaní legálnosti nadobúdania dreva z necertifikovaných zdrojov, ktorý je zosúladený s uplatniteľnou legislatívou v oblasti boja proti nelegálnej ťažby.

Na označovanie certifikovaných výrobcov a propagačné účely používa schéma PEFC logo a značky PEFC (obr. 1).

Obr. 1 Logo certifikačnej schémy PEFC

Systém PEFC v súčasnosti predstavuje najväčší a najrozšírenejší systém certifikácie lesov vo svete. Národné schémy uznané systémom PEFC sú aktívne v Európe, Afrike, Ázii, Severnej a Južnej Amerike a Austrálii. V roku 2014 bolo členmi PEFC viac ako 35 štátov, z ktorých väčšina mala vytvorené vlastné certifikačné schémy, podľa ktorých bolo certifikovaných viac ako 240 mil. ha lesov vo svete. Viac ako 10 000 spoločností bolo držiteľom certifikátu spotrebiteľského reťazca. Dnes sú súčasťou schémy PEFC významné národné certifikačné schémy ako Sustainable Forestry Initiative (SFI), Canadian Standard Association (CSA), American Tree Farm System (ATFS) a Malaysian Timber Certification

Council scheme (MTTC). Súčasťou PEFC je od roku 2005 aj Slovenský systém certifikácie lesov (SFCS).

1.3. PEFC SLOVENSKO

PEFC Slovensko je profesijným, dobrovoľným a nezávislým združením právnických osôb, ktorého cieľom je podpora trvalo udržateľného hospodárenia v lesoch, spotreby dreva ako ekologicky obnoviteľného zdroja, výrobkov z dreva, ochrany prírody a trvalo udržateľného rozvoja spoločnosti. Je národným riadiacim orgánom (NRO) Slovenského systému certifikácie lesov a zároveň členom Rady PEFC. Jeho ciele a predmet činnosti sú podrobne definované v stanovách združenia. Popis organizačného usporiadania uvádza schéma 1.

Každý člen PEFC Slovensko je podľa prevládajúcej činnosti zaradený do „komory vlastníkov lesov“, „komory spracovateľov dreva“ alebo do „komory ostatných záujmových skupín“. Valné zhromaždenie je najvyšší orgán združenia. Tvorené je delegátmi členských komôr. Rada PEFC Slovensko je najvyšším riadiacim orgánom združenia. Volí a odvoláva predsedu a podpredsedov združenia. Je kolektívny orgán. Rozhoduje v zbere väčšinou hlasov všetkých prítomných zástupcov. Predseda zastupuje združenie navonok. Zodpovedá Rade za činnosť a stav združenia v plnom rozsahu.

PEFC Slovensko je správcom Slovenského systému certifikácie lesov a je zodpovedné za jeho tvorbu a pravidelné aktualizácie (revízie). Slovenský systém certifikácie lesov predstavuje súbor požiadaviek uvedených v technických dokumentoch (štandardoch) na trvalo udržateľné obhospodarovanie lesov, pravidlách pre certifikáciu lesov, požiadavkách na sledovanie pôvodu lesných produktov v spotrebiteľskom reťazci, požiadavkách na certifikač-

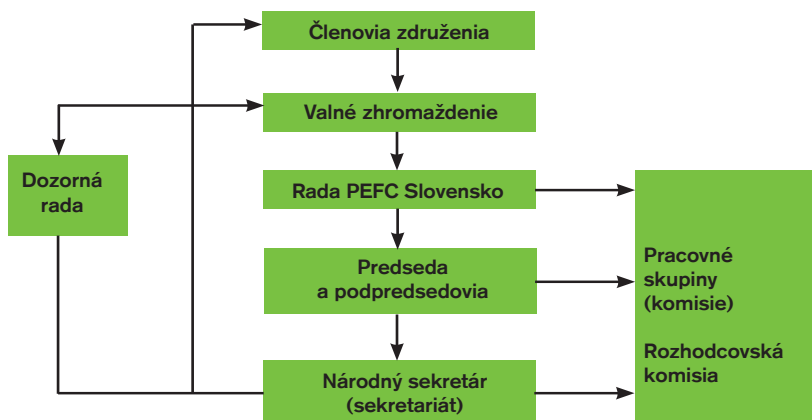

Schéma 1 Popis organizačného usporiadania PEFC Slovensko

né orgány vykonávajúce certifikáciu lesov a spotrebiteľského reťazca a ich akreditáciu a požiadavkách na používanie loga PEFC. Proces tvorby a revízie technických dokumentov SFCS je nezávislý od procesu certifikácie a je výsledkom vzájomnej dohody spektra záujmových strán, ktoré sa na tomto procese zúčastňujú. SFCS tak reprezentuje systém certifikácie lesov, ktorý plne zohľadňuje požiadavky spoločnosti na obhospodarovanie lesov a využívanie ich ekosystémových služieb.

2. SPOTREBITEĽSKÝ REŤAZEC

Výrobky z dreva majú vo všeobecnosti priaznivejší vplyv na životné prostredie ako ich konkurenčné materiály (plast, kov, betón). Stále častejšie sa však spotrebiteľia týchto výrobkov zaujímajú o pôvod dreva a spôsoby hospodárenia v lesoch, z ktorého drevo pochádza.

Každý drevospracujúci alebo obchodný podnik je článkom reťazca, ktorý zahŕňa cestu drevnej suroviny z lesa, cez jej následné spracovanie až po umiestnenie výrobkov z dreva na trh, kde sú spotrebované konečnými spotrebiteľmi (spotrebiteľský reťazec). Pre zabezpečenie sledovania pôvodu dreva je preto potrebné, aby bol

vytvorený spoľahlivý a dôveryhodný systém, ktorý by zákazníkom preukázal pôvod drevnej suroviny použitej vo výrobkoch z dreva.

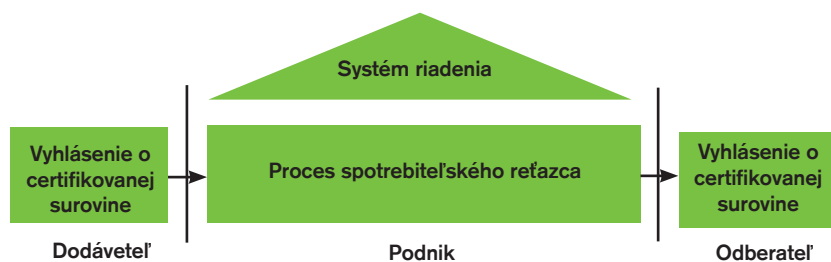
Certifikácia spotrebiteľského reťazca PEFC takýto systém zabezpečuje. Umožňuje sledovať pôvod dreva v celom reťazci a zároveň zabezpečuje komunikáciu podniku so svojimi zákazníkmi. Podnik zároveň verejne preukazuje svoj záväzok podporovať trvalo udržateľný rozvoj. Certifikované podniky majú zároveň možnosť informovať svojich zákazníkov o pôvode drevnej suroviny vo výrobkoch ich označenia logom.

Dôveryhodne preukázať pôvod drevnej suroviny vo finálnych výrobkoch pre konečných spotrebiteľov teda znamená vybudovať spotrebiteľský reťazec (C-o-C, z angličtiny *chain-of-custody*) v ktorom je každý článok držiteľom certifikátu spotrebiteľského reťazca, a teda môže dôveryhodne preukázať schopnosť odovzdávať informácie o pôvode nakúpených materiálov do vyprodukovaných výstupov (obr. 2).

Koncept spotrebiteľského reťazca na úrovni podniku je znázornený na obr. 3.

Obr. 2 Prenos informácií o pôvode v spotrebiteľskom reťazci

Obr. 3 Koncept fungovania spotrebiteľského reťazca

3. POŽIADAVKY NA CERTIFIKÁCIU SPOTREBITEĽSKÉHO REŤAZCA

Sledovanie pôvodu dreva v celom spotrebiteľskom reťazci je zabezpečené prostredníctvom vytvorených pravidiel. Tie definuje Rada PEFC v medzinárodnej norme „Spotrebiteľský reťazec lesných produktov – požiadavky“. Na Slovensku sa používa technický dokument, ktorý je prekladom medzinárodnej normy. Ak chce podnik získať PEFC certifikát spotrebiteľského reťazca, musí zaviesť vo svojom riadiacom a výrobnom procese všetky požiadavky technického dokumentu a úspešne absolvovať certifikačný audit, ktorý vykonáva nezávislý certifikačný orgán.

Až tak môže predávať svoje výrobky ako „PEFC certifikované“. Požiadavky sa týkajú nasledovných oblastí:

- identifikácia kategórie nakúpenej suroviny,
- systém náležitej starostlivosti,
- metóda spotrebiteľského reťazca,
- predaj a informovanie o certifikovaných výrobkoch,
- minimálne požiadavky na systém riadenia C-o-C,
- sociálne, zdravotné a bezpečnostné požiadavky v spotrebiteľskom reťazci,
- zavedenie spotrebiteľského reťazca vo viacmiestnych organizáciách.

3.1. IDENTIFIKÁCIA KATEGÓRIE NAKÚPENEJ SUROVINY

Pri nákupe vstupnej suroviny musí podnik od dodávateľa získať informácie, ktoré sú potrebné na identifikáciu a overenie kategórie obstaranej suroviny. Identifikácia sa vykonáva na základe vstupnej dokumentácie (dodací list, faktúra), ktorá musí obsahovať minimálne tieto informácie:

- (a) identifikácia kupujúceho,
- (b) identifikácia dodávateľa,
- (c) identifikácia výrobku,
- (d) dodávané množstvo,
- (e) dátum dodávky.

Dokumentácia k surovine, ktorá je nakupovaná ako PEFC certifikovaná musí dodatočne obsahovať:

- (f) formálne vyhlásenie o kategórii suroviny (X% PEFC certifikované),

(g) číslo certifikátu spotrebiteľského reťazca alebo certifikátu obhospodarovania lesov dodávateľa.

Podnik musí zatriediť každú dodávku suroviny do jednej z nasledovných kategórií:

1. PEFC certifikovaná surovina:

- (a) surovina dodaná s vyhlásením dodávateľa "x % PEFC certifikované" dodávateľom s PEFC uznaným certifikátom,
- (b) recyklovaná surovina.

2. Neutrálna surovina:

Iná než surovina na báze lesa (nedrevné materiály).

3. Ostatná surovina:

Iná surovina na báze lesa než certifikovaná surovina (necertifikované drevo), vrátane suroviny dodanej s vyhlásením dodávateľa "PEFC kontrolované zdroje" dodávateľom s PEFC uznaným certifikátom

Tab. 1 Príklad evidencie kategórií nakúpenej suroviny

1	2	3	4	5		6			7			8			9		
				Objem		Kategória suroviny (v tonách)											
Dodávka	Dátum	Popis	PEFC vyhlásenie	v jednotkách nákupu	v tonách	Certifikovaná	Neutrálna	Ostatná									
537390	030609	Gulatina	0%	31300 Kg	31,3	0	0	31,3									
537391	030609	Hoblíny	PEFC kontrolované zdroje	8160 Kg	8,16	0	0	8,15									
537392	030609	Recyklované poštiepkovacie drevenné obaly	recyklované	17840 Kg	17,84	17,84											
.....																	
538399	160609	Pilina	75%	83 m ³	28,38	21,29	0	7,09									
538705	180609	Gulatina	100%	28140 kg	28,14	28,14	0										
538706	180609	Recyklované poštiepkovacie palety	recyklované	14360 kg	14,36	14,36											
.....																	
Spolu					43624	26984	0	16640									

spotrebiteľského reťazca.

Príklad kategorizácie nakúpenej suroviny a jej evidencia v podniku znázorňuje tab. 1.

Podnik musí vyžadovať od každého dodávateľa PEFC certifikovanej suroviny kópiu jeho certifikátu obhospodarovania lesov (osvedčenia o účasti na regionálnej

3.2. SYSTÉM NÁLEŽITEJ STAROSTLIVOSTI

Súčasťou spotrebiteľského reťazca je tzv. systém náležitej starostlivosti (DDS, z angličtiny *Due Dilligence System*). Jeho cieľom je preukázať, že všetko drevo (hlavne necertifikované), ktoré podnik používa pochádza z legálnej ťažby. DDS je založený

Obr. 3 Vzor osvedčenia o účasti na certifikácii TUOL

Obr. 4 Vzor certifikátu C-o-C

certifikácii) alebo spotrebiteľského reťazca, ktorý slúži ako dôkaz o tom, že dodávateľ je PEFC certifikovaný. Dodatočne je možné skontrolovať informačný register PEFC dostupný na internete. Vzor osvedčenia o účasti na regionálnej certifikácii trvalo udržateľného obhospodarovania lesov (TUOL) a certifikátu spotrebiteľského reťazca (C-o-C) sú uvedené na obr. 3 a 4.

na princípe minimalizovania rizika, že drevná surovina mohla byť nelegálne vyťažená alebo obchodovaná, kým sa dostala do podniku. Okrem nelegálne vyťaženého dreva nesmie podnik nakupovať ani drevo z oblastí s vojenským konfliktom, geneticky modifikovaných drevín alebo lesných plantáží, ktoré boli vysadené namiesto pôvodných lesov. DDS sa netýka napr. recyklovaného dreva, ktoré sa po použití spotrebiteľmi znovu dostalo na trh (napr. recyklovaný papier).

DDS sa uplatňuje v troch krokoch:

- (a) získanie informácií,
- (b) hodnotenie rizika a
- (c) riadenie významne rizikových dodávok.

3.2.1. Získanie informácií

Ku každej dodávke dreva (vrátane PEFC certifikovaného) musí mať podnik k dispozícii informácie o druhu dreviny (obchodnom, resp. vedeckom názve) a krajine, resp. regióne pôvodu, z kadiaľ drevná surovina pochádza.

3.2.2. Hodnotenie rizika

Hodnotenie rizika nákupu suroviny z nelegálnej ťažby sa vykonáva pre všetko nakúpené drevo, okrem PEFC certifikovaného dreva a necertifikovaného dreva, ktoré bolo prekontrolované predchádzajúcim a PEFC certifikovaným dodávateľom v dodávateľskom reťazci.

Podnik musí zatriediť každú z dodávok do kategórie so „zanedbateľným“ alebo „významným“ rizikom na základe posúdenia pravdepodobnosti, že:

- (a) nelegálna ťažba sa vyskytuje v krajine, resp. regióne z ktorého dodávka pochádza („pravdepodobnosť na úrovni krajiny pôvodu“)
- (b) drevo z nelegálnej ťažby sa mohlo potenciálne dostať do dodávateľského reťazca („pravdepodobnosť na úrovni dodávateľského reťazca“).

Významne rizikové dodávky sú také, pri ktorých sú jedna alebo obidve pravdepodobnosti hodnotené ako „vysoké“ (schéma 2).

Na klasifikáciu rizika dodávok sa používajú ukazovatele pre nízku a vysokú pravdepodobnosť na oboch osiach. Ak sa na do-

Vysoká	Pravdepodobnosť na dodávateľského reťazca	Významné riziko	Významné riziko
		Nízka	Zanedbateľné riziko
		Pravdepodobnosť na úrovni pôvodu	
		Nízka	Vysoká

Schéma 2 Kategórie rizika

dávku vzťahuje aspoň jeden ukazovateľ pre nízku pravdepodobnosť z tabuľky 2 na ktorú musí vykonať vždy, ak sa zmenia dodávateľské dreviny alebo krajina pôvodu dreva. Ak

Tabuľka 2: Zoznam ukazovateľov pre „nízku“ pravdepodobnosť na úrovni pôvodu a dodávateľského rizika (zanedbateľné riziko)

Ukazovatele

Dodávky:

- a. PEFC certifikovanej suroviny dodanej s vyhlásením dodávateľa s PEFC uznaným certifikátom,
- b. ostatnej suroviny dodanej s vyhlásením dodávateľa s PEFC uznaným certifikátom spotrebiteľského reťazca.

Dodávky deklarovane ako certifikovane podľa niektorej lesnej certifikačnej schémy (napr. FSC).

Dodávky overené vládnyimi alebo mimovládnyimi kontrolnými alebo licenčnými mechanizmami (FLEGT).

Dodávky doložené overiteľnou dokumentáciou, ktorá jasne identifikuje:

- krajinu ťažby alebo región, v ktorom bolo drevo vyťažené
- obchodný názov a druh výrobku (bežný, príp. plný vedecký názov)
- všetkých dodávateľov v dodávateľskom reťazci a jednotku obhospodarovania lesa pôvodu dodávky,
- dokumenty alebo ostatné spoľahlivé informácie, ktoré poukazujú na to, že takéto drevo a výrobky z dreva nepochádzajú z nelegálnej ťažby.

V tabuľke 3 a 4 sú uvedené ukazovatele pre vysokú pravdepodobnosť na oboch osiach.

Tabuľka 3: Zoznam ukazovateľov pre „vysokú“ pravdepodobnosť na úrovni pôvodu

Ukazovatele

Aktuálny index vnímania korupcie (CPI) krajiny, ktorý uverejňuje Transparency International (TI), je menší ako 50.

V krajine/regióne sa vyskytuje ozbrojený konflikt.

Krajina/región je známa ako krajina s nízkou úrovňou správy lesov a vymožitelnosti práva.

Drevina je známa ako druh, na ktorú sa vzťahujú činnosti súvisiace s nelegálnou ťažbou.

rejkol'vek osi, dodávku možno považovať za dodávku so zanedbateľným rizikom. Hodnotenie rizika sa vykonáva pre prvú dodávku od každého jedného dodávateľa a musí byť prehodnotené aspoň raz ročne. Zároveň sa

existujú akékoľvek opodstatnené pripomienky alebo sťažnosti tretími stranami voči legálnosti dreva, hodnotenie rizika sa musí vždy vykonať, dokonca i v prípade, že sa jedná o PEFC certifikované drevo.

Tabuľka 4: Ukazovatele pre „vysokú“ pravdepodobnosť na úrovni dodávateľského reťazca

Ukazovatele

Nie sú známe subjekty a kroky v dodávateľskom reťazci, ktoré predchádzali overeniu dodávky podľa ukazovateľov nízkeho rizika.

Nie sú známe krajiny resp. regióny, v ktorých bolo drevo a výrobky z dreva obchodované pred prvým overením dodávky podľa ukazovateľov nízkeho rizika

Nie sú známe drevisy, z ktorých výrobok pozostáva.

Dôkazy o nelegálnych praktikách hociktorej spoločnosti v dodávateľskom reťazci.

3.2.3. Riadenie významne rizikových dodávok

Pre dodávky zaradené ako „významne“ rizikové musí podnik požadovať od dodávateľa, aby poskytol dodatočné informácie a dôkazy, ktoré mu umožnia klasifikovať dodávku ako dodávku so zanedbateľným rizikom. Takýto dodávateľ musí zabezpečiť, že:

(a) poskytne podniku potrebné informácie na identifikáciu jednotky obhospodarovania

lesov, z ktorého surovina pochádza a celého dodávateľského reťazca, ktorý sa vzťahuje na takúto „významne“ rizikovú dodávku,

(b) umožní podniku vykonať kontrolu činností dodávateľa samotným podnikom alebo treťou stranou, ako aj činností predchádzajúcich dodávateľov v reťazci.

Tento postup môže podnik zabezpečiť napr. zmluvnou dohodou s dodávateľom alebo písomným prehlásením dodávateľa podľa nižšie uvedeného vzoru.

Vzor prehlásenia dodávateľa

Dodávateľ:

Adresa:

IČO:

Zastúpený:

Prehlasujeme, že drevná surovina, ktorú dodávame dňa/v období podniku, špecifikovaná dokladom/zmluvou

- podľa nášho najlepšieho vedomia nepochádza z kontroverzných zdrojov (podľa definície uvedenej v PEFC ST 2002:2013 (TD SFCS 1004:2013), odsek 3.9);
- spoločnosti poskytneme prístup k informáciám týkajúcich sa:
 - identifikácie suroviny/výrobku, vrátane ich obchodného mena a druhu;
 - identifikácie drevín obsiahnutých v surovine/výrobku prostredníctvom ich bežného názvu a/alebo prípadne vedeckého názvu;
 - krajiny ťažby suroviny a prípadne región a/alebo povolenie na ťažbu,
 - preukázania súladu s legislatívou a činnosťami, na ktoré sa vzťahuje definícia kontroverzných zdrojov.
- ak dodávaná surovina/materiál bude považovaná za „významne“ riziková:
 - poskytneme informácie na identifikáciu jednotky obhospodarovania lesa a celého dodávateľského reťazca suroviny/materiálu
 - spoločnosti umožníme vykonať kontrolu druhou alebo treťou stranou našej činnosti a činností predchádzajúcich dodávateľov v reťazci.

Miesto:

Dátum:

Podpis:

Pre dodávky klasifikované ako „významne“ rizikové musí podnik zaviesť kontrolný program, ktorý musí zahŕňať:

- (a) identifikáciu celého dodávateľského reťazca a jednotku obhospodarovania lesa, z ktorej dodávka pochádza,
- (b) kontrolu na mieste a
- (c) zmiernenie rizika, nápravné a preventívne opatrenia, ako sa to vyžaduje.

Identifikácia dodávateľského reťazca

Podnik musí požadovať od všetkých dodávateľov „významne“ rizikových dodávok podrobné informácie o celom dodávateľskom reťazci a jednotke obhospodarovania lesa, z ktorého dodávka pochádza. Tieto informácie musia podniku umožniť naplánovať a vykonať kontrolu na mieste.

Kontrola na mieste

Kontrola na mieste môže byť vykonaná samotným podnikom (kontrola druhou stranou) alebo treťou stranou v mene podniku. Podnik môže nahradiť kontrolu na mieste preskúmaním dokumentácie v prípade, ak dokumentácia poskytuje dostatočnú istotu, že surovina nepochádza z nelegálnej ťažby. Ak kontrolu vykonáva samotný podnik, musí mať personál, ktorý disponuje dostatočnými znalosťami a spôsobilosťou v legislatíve týkajúcej sa pôvodu „významne“ rizikových dodávok.

Kontrola na mieste sa vykonáva u dodávateľa na vzorke významne rizikových dodávok, ktorú podnik preverí v rámci kontrolného programu. Veľkosť každoročnej vzorky (y) musí byť minimálne druhá odmocnina počtu „významne“ rizikových dodávok (x) za rok: $(y = \sqrt{x})$ zaokrúhľená na najbližšie celé číslo hore. Kde sa potvrdí efektívnosť predchádzajúcej kontroly na mieste s ohľadom na splnenie cieľu tohto dokumentu, veľkosť vzorky smie byť zredukovaná koeficientom 0,8, t.j. $(y = 0,8 \sqrt{x})$, zaokrúhľená na nasle-

dujúce celé číslo.

Kontrola na mieste musí obsahovať:

- (a) priameho dodávateľa a všetkých predchádzajúcich dodávateľov v dodávateľskom reťazci a
- (b) vlastníka/obhospodarovateľa jednotky obhospodarovania lesa, z ktorého dodávka pochádza.

Nápravné a preventívne opatrenia

Podnik musí vypracovať písomné postupy pre zavedenie nápravných opatrení pre dodávateľov pri zistení nehody identifikovanej v rámci kontrolného programu. Rozsah nápravných opatrení musí vychádzať z rozsahu a významnosti rizika, že drevo alebo drevné produkty môžu pochádzať z nelegálnej ťažby a musí zahŕňať minimálne jedno alebo viac z nasledovných opatrení:

- (a) priama komunikácia o identifikovanom riziku s požiadavkou na zabezpečenie, aby drevo alebo drevné produkty z kontroverzných zdrojov neboli dodávané,
- (b) požiadanie dodávateľov, aby definovali opatrenia na zmiernenie rizika, ktoré sa vzťahujú k požiadavkám na legálnosť s ohľadom na jednotku obhospodarovania lesa alebo na zefektívnenie toku informácií v dodávateľskom reťazci,
- (c) zrušenie akýchkoľvek kontraktov alebo objednávok na drevo alebo drevné produkty, až kým dodávateľ nedokáže preukázať, že zaviedol primerané opatrenia na zmiernenie rizika.

Drevo alebo drevné produkty z neznámych zdrojov alebo z kontroverzných zdrojov nesmú byť zahrnuté do výrobných skupín, na ktoré sa vzťahuje PEFC spotrebiteľský reťazec podniku. Drevo, o ktorom sa vie, alebo o ktorom existuje dôvodné podozrenie, že pochádza z nelegálnych zdrojov, nesmie byť spracované, obchodo-

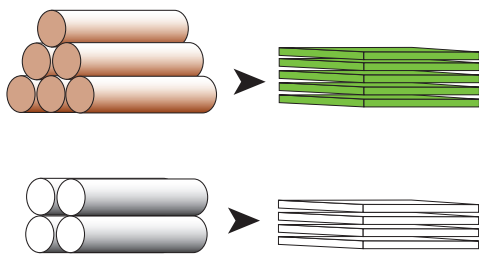
vané a umiestnené na trh, až kým nie sú poskytnuté a overené primerané dokumentované dôkazy, čo umožní, aby boli dodávky dreva klasifikované ako dodávky, ktoré predstavujú „zanedbateľné riziko“.

3.3. METÓDA SPOTREBITEĽSKÉHO REŤAZKA

Podnik môže sledovať pôvod drevnej suroviny prostredníctvom dvoch metód, konkrétne metódou fyzickej separácie a percentuálnou metódou. Vhodnú metódu si môže podnik zvoliť v závislosti od povahy toku drevnej suroviny. Pri fyzickej separácii podnik separuje PEFC certifikovanú surovinu od ostatných kategórií surovín. Pri percentuálnej metóde sa dovoľuje miešanie PEFC certifikovanej suroviny s ostatnými kategóriami.

3.3.1. Metóda fyzickej separácie

Podnik by mal prednostne používať metódu fyzickej separácie ak má možnosť separovať certifikovanú surovinu a výrobky od iných kategórií, pričom musí zabezpečiť, aby bola certifikovaná surovina separovaná alebo jasne identifikovateľná vo všetkých fázach výrobného alebo obchodného procesu (obr. 5).

Obr. 5: Metóda fyzickej separácie

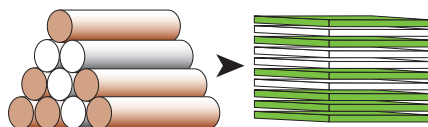
Metóda fyzickej separácie sa môže používať aj pre certifikované výrobky s rôznym

obsahom certifikovanej suroviny. Možnosti separácie sú nasledovné:

- (a) fyzická separácia v zmysle výrobných a skladovacích priestorov, alebo
- (b) fyzická separácia v zmysle času, alebo
- (c) jasná identifikácia certifikovanej suroviny a výrobkov počas procesu výroby a obchodovania.

3.3.2. Percentuálna metóda

Percentuálna metóda je určená pre podniky, ktoré miešajú certifikovanú surovinu so surovinou iných kategórií (obr. 6).

- PEFC certifikované výrobky z dreva
- PEFC certifikovaná drevná surovina
- ostatná drevná surovina

Obr. 6: Metóda percentuálnej separácie

Podnik musí v tomto prípade definovať tzv. výrobkové skupiny, pre ktoré sa bude percentuálna metóda uplatňovať. Výrobová skupina sa musí vzťahovať ku konkrétnemu druhu výrobku alebo skupine výrobkov, ktoré pozostávajú z rovnakej alebo podobnej vstupnej suroviny (s ohľadom napr. na drevinu, druh a pod.). Surovina vo výrobkovej skupine musí byť evidovaná v rovnakej mernej jednotke alebo v jednotkách, ktoré je možné previesť na rovnakú mernú jednotku. Výrobová skupina sa musí vzťahovať k výrobkom, ktoré sú vyrobené na jednom výrobnom mieste. Príklad definovania výrobových skupín je nasledovný (tab. 5).

Tab. 5 Definovanie výrobných skupín

Názov výrobkovej skupiny	Vstupná surovina	Konečné výrobky	Výrobné miesto
Smrekové výrobky	Smreková guľatina	Rezivo	Piliarska prevádzka podniku
Borovicové výrobky	Borovicová guľatina	Rezivo	Piliarska prevádzka podniku
Smrekové a borovicové výrobky	Smreková guľatina Borovicová guľatina	Piliny Štiepka	Piliarska prevádzka podniku

Pre každú výrobnú skupinu musí podnik kalkulovať percento certifikovanej suroviny za definované časové obdobie (tzv. obdobie vyhlásenia) podľa nasledovného vzťahu:

$$Pc[\%] = \frac{Vc}{Vc+Vo}$$

Pc percento certifikovanej suroviny

Vc objem certifikovanej suroviny

Vo objem ostatnej suroviny

Pri výpočte sa musí používať rovnaká merná jednotka. Ak sa surovina nakupuje v rôznych merných jednotkách, na prepočet na rovnakú mernú jednotku sa musia používať iba všeobecne platné prepočítavacie koeficienty a metódy (napr. technické normy). V prípade, že absentuje všeobecne platný prepočítavací koeficient, musí podnik stanoviť a používať zdôvodniteľný a vierohodný prepočítavací koeficient. Ak obstaraný výrobok obsahuje iba určitý podiel PEFC certifikovanej suroviny, potom je možné pri výpočte uvažovať len s množstvom, ktoré zodpovedá percentu certifikovanej suroviny deklarovaným dodávateľom. Zvyšná surovina vstupuje do výpočtu ako ostatná surovina.

Na výpočet percenta certifikovanej suroviny sa môže použiť jedna z dvoch metód:

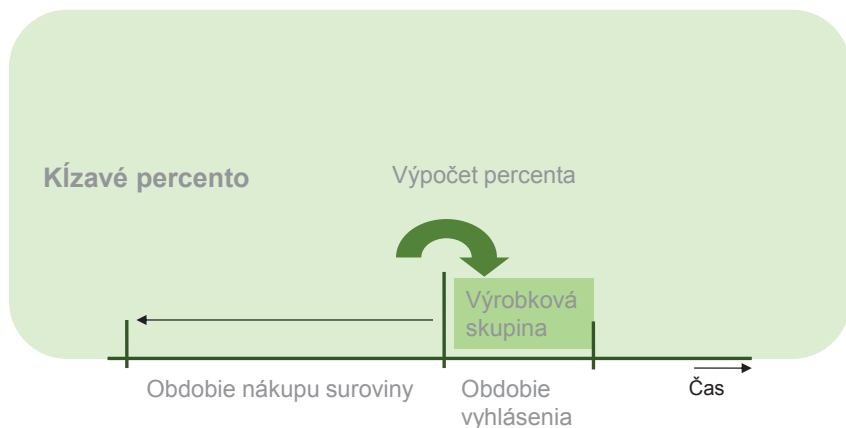
- (a) jednoduché percento,
- (b) kľzavé percento.

V prípade použitia metódy jednoduchého percenta, sa percento certifikovanej suroviny kalkuluje pre vopred známu dávku suroviny, ktorá je pripravená do výrobného procesu alebo na obchodovanie (napr. konkrétna hromada piliarskej guľatiny pripravená na porez pre výrobu na konkrétnu objednávku reziva na stavbu krovu s podielom PEFC certifikovanej suroviny 62%).

V prípade použitia metódy kľzavého percenta sa percento certifikovanej suroviny kalkuluje z objemu obstaranej suroviny v určitom predchádzajúcom období, ktoré však nesmie byť dlhšie ako 12 posledných mesiacov. Vypočítané percento sa používa pre konkrétnu výrobnú skupinu a obdobie vyhlásenia, ktoré nasleduje po období počas ktorého sa percento certifikovanej suroviny kalkulovalo. Obdobie vyhlásenia nesmie presiahnuť 3 mesiace (obr. 7). Ak si napríklad podnik zvolia obdobie vyhlásenia 3 mesiace a obdobie obstarávania vstupnej suroviny 12 mesiacov, bude kalkulovať kľzavé percento pre nasledujúce 3 mesiace z množstva suroviny obstaranej počas predchádzajúcich 12 mesiacov.

Vypočítané percento certifikovanej suroviny je potrebné preniesť do výstupných produktov. Na prepočet percenta je možné použiť:

- (a) metódu priemerného percenta,
- (b) metódu objemového kreditu.

Obr. 7 Výpočet kľúčového percenta

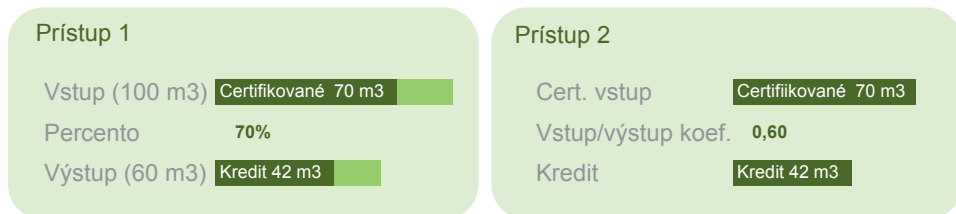
Ak podnik používa metódu priemerného percenta musí použiť vypočítané percento certifikovanej suroviny pre všetky výrobky obsiahnuté vo výrobkovej skupine, pre ktorú sa percento kalkulovalo. Napríklad, ak je percento certifikovanej suroviny kalkulované pre trojmesačné obdobie vyhlásenia 54 %, potom je možné všetky výrobky obsiahnuté vo výrobkovej skupine počas tohto obdobia vyhlásenia predávať ako certifikované výrobky, ktoré obsahujú 54 % certifikovanej suroviny, t.j. “54 % PEFC certifikované”.

Pri metóde objemového kreditu sa objem (objemový kredit) výsledných certifi-

kovaných výrobkov vypočíta buď prostredníctvom:

- (a) percenta certifikovanej suroviny a objemu konečných výrobkov, alebo
- (b) vstupnej suroviny a koeficientu vstup/výstup (obr. 8).

Podnik, ktorý používa percento certifikovanej suroviny musí kalkulovať objemové kredity vynásobením objemu konečných výrobkov obdobia vyhlásenia percentom certifikovanej suroviny príslušného obdobia vyhlásenia. A je napríklad percento certifikovanej suroviny výrobkovej skupiny obdobia konkrétneho vyhlásenia, ktorá obsahuje

Obr. 8 Prístupy kalkulácie objemového kreditu

100 ton konečných výrobkov 54 %, podnik získa objemový kredit zodpovedajúci 54 tonám (100 x 0,54) konečných výrobkov.

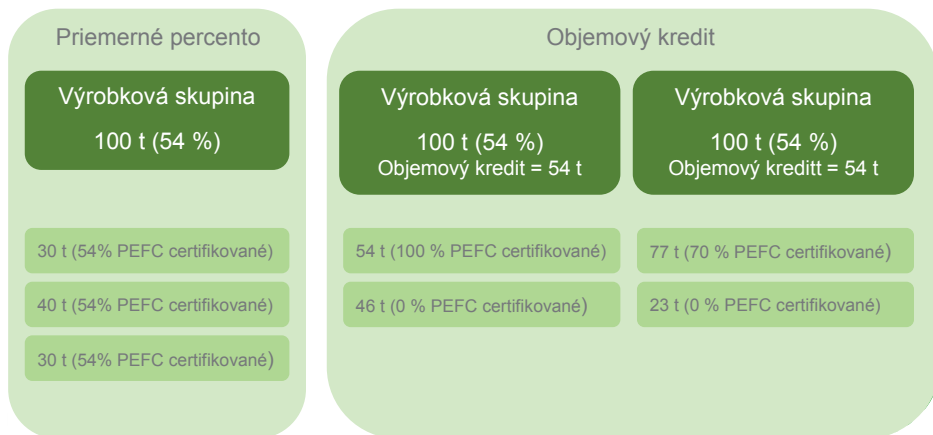
Ak je podnik schopný preukázať overiteľný koeficient medzi vstupnou surovinou a výslednými výrobkami smie kalkulovať objemové kredity priamo zo vstupnej certifikovanej suroviny vynásobením objemu vstupnej certifikovanej suroviny koeficientom vstup/výstup. Napríklad, ak je objem vstupnej certifikovanej suroviny 70 m³ (napr. 100 m³ s vyhlásením "70 % PEFC certifikované") a koeficient vstup/výstup je 0,60 (t.j. z 1 m³ surového dreva sa vyrobí 0,60 m³ reziva), podnik získa objemový kredit zodpovedajúci 42 m³ reziva.

Podnik musí viesť na evidenciu objemu certifikovaných výstupov tzv. kreditný účet, na ktorý vkladá vypočítané objemové kredity. Účet musí byť vedený v jednej mernej jednotke. Takýto kreditný účet musí byť zriadený pre jednotlivé druhy výrobkov v rámci výrobkovej skupiny alebo pre celú výrobkovú skupinu.

Celkové množstvo kreditov nahromadených na kreditnom účte nesmie presiahnuť sumu kreditov, ktoré vstúpili na kreditný účet počas posledných 12 mesiacov. Ak je

výrobné obdobie dlhšie ako 12 mesiacov, je možné toto obdobie predĺžiť na obdobie, ktoré zodpovedá dĺžke priemerného výrobného obdobia. Ak je napríklad priemerné obdobie výroby palivového dreva 18 mesiacov (vrátane procesu sušenia), môže podnik predĺžiť definované 12 mesačné obdobie na hromadenie kreditov na 18 mesiacov.

Objemové kredity z kreditného účtu musí podnik rozdeliť do konečných výrobkov, pre ktoré je účet vedený. Objemové kredity môžu byť rozdelené do konečných výrobkov tak, aby mohli byť tieto výrobky pokladané za výrobky s obsahom 100% PEFC certifikovanej suroviny alebo akýmkoľvek nižším obsahom. Ak sa napríklad podnik rozhodne rozdeliť 54 ton objemových kreditov do konečných výrobkov, môže predat' buď 54 ton certifikovaných výrobkov s obsahom 100% certifikovanej suroviny (napr. 54 ton ako „100% PEFC certifikované“) alebo x ton certifikovaných výrobkov obsahujúcej y% certifikovanej suroviny, kde $x \cdot y =$ rozdelený objemový kredit (napr. 77 ton konečných výrobkov sa môže predat' ako „70% PEFC certifikované“, kde $77 \text{ t} \cdot 0,70 = 54 \text{ t}$). Porovnanie oboch metód je znázornené na obr. 9.

Obr. 9 Metódy prepočtu percenta certifikovanej suroviny do výstupov

Tab. 6 Príklad výpočtu percenta certifikovanej suroviny a prepočtu do výstupov

Obdobie vyhlásenia pre výrobovú skupinu	Výpočet percenta certifikovanej suroviny			Prepočet % certifikovanej suroviny do výstupov			Kreditný účet				
	Metóda:		kľúčové percento - kľúčové obdobie (k) = 12 mesiacov	Metóda:		Objemový kredit	Predaj 70 % PEFC certifikovaných výrobov v období	Predaj prepočítaný na 100 % PEFC certifikovaných výrobov v období	Zostatok na kreditnom účte (objem 100% PEFC certifikovaný)		
	Množstvo obstaranej certifikovanej suroviny v období vyhlásenia	Množstvo ostatnej suroviny v období vyhlásenia		Percento certifikovanej suroviny	Celková produkcia všetkých výrobov v období vyhlásenia					Vyprodukovaný objem 100 % PEFC certifikovaných výrobov za obdobie vyhlásenia	Výdaj
m3	m3	%	m3	Vc	Vo	Pc (k)	Vvd	Vcp	Prijem	Výdaj	Zostatok
02/2011	796,63	3775,68	17,42%	-	-	-	-	-	-	-	-
03/2011	751,59	2838,14	18,97%	2820,32	491,3	491,3	28	19,6	471,78	19,6	471,78
04/2011	557,73	1472,56	20,66%	3504,21	664,75	664,75	63	44,1	1092,38	44,1	1092,38
05/2011	1966,83	2082,96	28,60%	3245,74	670,57	670,57	153,3	107,31	1655,71	107,31	1655,71
06/2011	867,92	1163,9	30,36%	3384,11	967,86	967,86	342,3	239,61	2383,85	239,61	2383,85
07/2011	838,16	2350,07	29,69%	2669,23	810,38	810,38	0	0	3194,21	0	3194,21
08/2011	1164,04	3629,45	28,62%	2581,33	766,4	766,4	203	142,1	3818,58	142,1	3818,58
09/2011	565,91	3325,73	26,68%	3267,49	935,16	935,16	224	156,8	4597,06	156,8	4597,06
10/2011	509,68	1829,13	26,30%	2875,38	767,15	767,15	24,28	16,99	5347,13	16,99	5347,13
11/2011	493,65	2233,63	25,63%	3826,35	1006,33	1006,33	53,78	37,65	6315,89	37,65	6315,89
12/2011	637,19	2415,42	25,23%	3555,59	911,3	911,3	98,06	68,64	7158,51	68,64	7158,51
01/2012	552,99	991,27	25,67%	3459,78	872,9	872,9	38,56	26,99	8004,36	26,99	8004,36
02/2012	1014,97	1285,94	27,92%	2763,25	709,33	709,33	167,94	117,56	8596,06	117,56	8596,06
03/2012	579,92	2493,21	27,84%	2130,36	594,8	594,8	98,06	68,64	9122,29	68,64	9122,29

Príklad výpočtu percenta certifikovanej suroviny prostredníctvom metódy kízavého percenta (12 mesiacov) pre výrobovú skupinu „výrobky z ihličnatého dreva“ s obdobím vyhlásenia 1 mesiac a prepočtu do výstupov pomocou metódy objemového kreditu je znázornený v tab. 6.

3.4. PREDAJ A INFORMOVANIE O CERTIFIKOVANÝCH VÝROBKOCH

V mieste predaja certifikovaných výrobkov odberateľovi musí podnik zabezpečiť pre odberateľa kópiu alebo prístup k jeho certifikátu spotrebiteľského reťazca a musí informovať odberateľa o akýchkoľvek zmenách v rozsahu jej certifikátu spotrebiteľského reťazca. Vyhlásenie spotrebiteľského reťazca musí byť uvedené na určenom druhu dokumentu, ktorý sa vzťahuje k dodávke certifikovaných výrobkov (dodací list alebo faktúra). Tieto informácie nesmú byť na dokumentácii menené po dodaní tovaru odberateľovi. Dokument musí obsahovať minimálne nasledujúce informácie:

- (a)** identifikácia odberateľa,
- (b)** identifikácia dodávateľa,
- (c)** identifikácia výrobku,
- (d)** dodávané množstvo,
- (e)** dátum dodávky,
- (f)** formálne vyhlásenie o kategórii suroviny ($X\%$ PEFC certifikované),
- (g)** číslo certifikátu spotrebiteľského reťazca dodávateľa.

Podnik môže na označovanie certifikovaných výrobkov používať logo alebo značky PEFC. Značky a logo PEFC poskytujú informácie, ktoré sa vzťahujú k pôvodu lesných produktov z trvalo udržateľne obhospodávaných lesov a z ostatných legálnych zdrojov. Nákupcovia a potenciálni kupujúci môžu využiť tieto informácie pri rozhodovaní

sa o kúpe výrobkov na základe environmentálnych ako aj iných hľadísk. Pravidlá používania loga PEFC definuje medzinárodný štandard PEFC Pravidlá pre používanie loga PEFC – požiadavky. Na získanie loga s registračným číslom musí podnik uzatvoriť zmluvu o používaní loga PEFC s národným riadiacim orgánom PEFC v príslušnej krajine. Logo PEFC je registrovaná obchodná značka a podnik ho môže používať buď samostatne alebo ako súčasť značiek PEFC na označovanie výrobkov (tzv. použitie na výrobkoch) alebo na propagačné účely (tzv. použitie mimo výrobkov).

Používanie loga PEFC na výrobkoch sa vzťahuje na používanie loga PEFC v súvislosti alebo s odkazmi na PEFC certifikované výrobky. Toto zahŕňa:

- a)** použitie na samotnom výrobku (nebalené výrobky), obale výrobku, kontajneri atď. alebo veľkých boxoch, škatuliach a pod. používaných pri preprave výrobkov,
- b)** použitie na dokumentácii vzťahujúcej sa k certifikovaným výrobkom (napr. faktúra, baliaci list, reklama, brožúra a pod.), kde sa použitie loga PEFC vzťahuje ku konkrétnemu certifikovanému výrobku.

Logo PEFC (obr. 10) môže byť použité samostatne na označovanie výrobkov, resp. na propagačné účely.

Obr. 10 Logo PEFC

Obr. 11 Značky PEFC

V prípade, ak sa logo použije ako súčasť značiek PEFC, potom každá značka obsahuje špecifické vyhlásenie. Pre potreby označovania výrobkov, sa používajú značky „PEFC certifikované“ alebo „PEFC recyklované“ a na propagačné účely značka PEFC s vyhlásením „Podporuje trvalo udržateľné obhospodarovanie lesov“ (obr. 11).

Logo alebo značku PEFC je možné použiť na označenie výrobkov iba vtedy, ak výrobok obsahuje minimálne 70% PEFC certifikovanej suroviny. Logo musí byť vždy použité s registračným číslom, podľa ktorého je podnik identifikovateľný. Príklad použitia loga PEFC na výrobkoch je znázornený na obr. 12.

Obr. 12 Certifikované výrobky označené logom PEFC

3.5. MINIMÁLNE POŽIADAVKY NA SYSTÉM RIADENIA C-O-C

Aby bolo možné spotrebiteľský reťazec riadiť a kontrolovať, musí podnik zaviesť minimálne požiadavky na systém riadenia C-o-C. Systém riadenia je potrebné prispôbiť veľkosti prevádzky, rozsahu a typu výrobných alebo obchodných operácií. Systém riadenia musí podnik zdefinovať pre nasledovné oblasti:

- a)** Práva a povinnosti
- b)** Dokumentácia postupov
- c)** Evidencia záznamov
- d)** Riadenie zdrojov
- e)** Inšpekcia a kontrola
- f)** Sťažnosti
- g)** Subdodávanie

3.5.1. Práva a povinnosti

Podnik sa musí písomne zaviazat', že zavedie a bude dodržiavať požiadavky spotrebiteľského reťazca v súlade s príslušnými normami. Takýto záväzok organizácie musí byť prístupný zamestnancom organizácie, dodávateľom, odberateľom a ostatným zainteresovaným stranám.

V podniku musí byť určený člen manažmentu, ktorý bez ohľadu na jeho ostatné povinnosti, bude celkovo zodpovedný a kompetentný za spotrebiteľský reťazec. Manažment podniku musí zároveň vykonávať pravidelnú periodickú kontrolu spotrebiteľského reťazca.

Podnik musí určiť osoby zodpovedné za každú činnosť, ktorá súvisí so zavedením a udržiavaním spotrebiteľského reťazca a týmto osobám stanoviť práva a povinnosti. Jedná sa o nasledovné oblasti:

- (a)** obstaranie suroviny a identifikáciu pôvodu,
- (b)** produkcia výrobkov vrátane fyzickej

- separácie alebo percentuálnej kalkulácie a prepočet do konečných výrobkov,
- (c)** predaj a označovanie výrobkov,
- (d)** evidencia záznamov,
- (e)** interný audit a kontrola nesúladu,
- (f)** systém náležitej starostlivosti.

3.5.2. Dokumentácia postupov

Všetky postupy, ktoré sa týkajú spotrebiteľského reťazca musí podnik popísať. Dokumentácia spotrebiteľského reťazca musí obsahovať minimálne nasledovné prvky:

- (a)** organizačnú štruktúru, práva a povinnosti vzťahujúce sa k spotrebiteľskému reťazcu,
- (b)** popis toku suroviny v rámci výrobných alebo obchodných procesov vrátane definovania výrobných skupín,
- (c)** postupy pre proces spotrebiteľského reťazca týkajúce sa:

- identifikácie kategórie suroviny,
- fyzickej separácie certifikovanej suroviny (pre podniky, ktoré používajú fyzickú separáciu),
- definovania výrobných skupín, kalkulácie percenta certifikovanej suroviny, kalkulácie objemových kreditov, vedenia kreditného účtu (pre podniky, ktoré používajú percentuálne metódy),
- predaja alebo premiestňovania výrobkov, vyhlásení na výrobkoch a označovanie výrobkov,
- (d)** postupov pre systém náležitej starostlivosti,
- (e)** postupov pre interné audity,
- (f)** postupov pre riešenie sťažností.

3.5.3. Evidencia záznamov

Všetky záznamy, ktoré súvisia so spotrebiteľským reťazcom musia byť vedené a uchovávané minimálne 5 rokov. Jedná sa

o nasledovné dokumenty:

(a) záznamy o všetkých dodávateľoch certifikovanej suroviny, vrátane kópií ich certifikátov trvalo udržateľného obhospodarovania lesov alebo spotrebiteľského reťazca alebo iných dokumentov, ktoré potvrdzujú súlad dodávateľa s kritériami pre dodávateľov certifikovanej suroviny,

(b) záznamy o všetkých vstupných surovinách, vrátane vyhlásení o kategórii suroviny a dokumentov vzťahujúcich sa k dodávkam vstupnej suroviny,

(c) záznamy o kalkulácii percenta certifikovanej suroviny, prepočtu percenta do výstupných produktov a vedení kreditného účtu, ak sa používa,

(d) záznamy o všetkých predaných alebo premiestnených výrobkoch, vrátane vyhlásení o kategórii suroviny a dokumentov vzťahujúcich sa k dodávke konečných výrobkov,

(e) záznamy o systéme náležitej starostlivosti, vrátane záznamov o hodnotení rizika a riadení významne rizikových dodávok,

(f) záznamy o interných auditoch, pravidelných revíziách spotrebiteľského reťazca, zistených nesúladoch a vykonaných nápravných opatreniach,

(g) záznamy o sťažnostiach a ich riešení.

3.5.4. Riadenie zdrojov

Všetci zamestnanci, ktorí vykonávajú činnosti týkajúce sa zavedenia a udržiavania spotrebiteľského reťazca musia mať primerané školenie, vzdelanie, zručnosti a skúsenosti. Podnik musí zároveň udržiavať infraštruktúru a technické vybavenie potrebné pre efektívne zavedenie a udržiavanie spotrebiteľského reťazca.

3.4.5. Inšpekcia a kontrola

Podnik musí minimálne ročne vykonávať interný audit, v rámci ktorého musí prekon-

trolovať všetky požiadavky na spotrebiteľský reťazec a zistiť tak, či je zavedený systém C-o-C funkčný. Ak sa zistia akékoľvek nezrovnalosti, je potrebné zaviesť nápravné a preventívne opatrenia. Výsledkom kontroly je správa z interného auditu, ktorú musí vedenie podniku preskúmať najmenej raz za rok. Interný audit a preskúmanie správy sa zvyčajne vykonáva pred konaním hlavného auditu certifikačným orgánom. Dokumenty a zistenia z interného auditu slúžia certifikačnému orgánu ako podklad k vykonaniu auditu.

3.5.6. Sťažnosti

Podnik musí zaviesť postupy pre riešenie sťažností od dodávateľov, odberateľov a ostatných strán. Jedná sa o sťažnosti, ktoré sa vzťahujú k spotrebiteľskému reťazcu (napr. nesprávne uvedený obsah PEFC certifikovanej suroviny, požiadavky na preukázanie dodatočnej dokumentácie preukazujúcej pôvod dreva a pod.). Pri doručení sťažnosti podnik musí:

(a) potvrdiť sťažovateľovi prijatie sťažnosti,

(b) získať a overiť všetky informácie potrebné na zhodnotenie a overenie sťažnosti a rozhodnúť o sťažnosti,

(c) formálne doručiť sťažovateľovi rozhodnutie o sťažnosti a procese riešenia sťažnosti,

(d) zabezpečiť, aby boli vykonané potrebné nápravné a preventívne opatrenia.

3.5.7. Subdodávanie

V prípade, že niektoré činnosti podnik nevykonáva sám, ale prostredníctvom svojich subdodávateľov, musia byť tieto činnosti zahrnuté v rozsahu spotrebiteľského reťazca podniku. Jedná sa však iba o tie činnosti, pri ktorých je podnik vlastníkom suroviny a subdodávateľ iba danú operáciu vykoná. Prostredníctvom písomnej dohody sa subdodávateľ zaväzuje, že danú surovinu

bude separovať od ostatnej suroviny alebo materiálov, aby zabezpečil, že nedôjde k jej zmiešaniam so surovinou iných kategórií. Podnik činnosť subdodávateľov kontroluje v procese interného auditu.

3.6. SOCIÁLNE, ZDRAVOTNÉ A BEZPEČNOSTNÉ POŽIADAVKY V SPOTREBITEĽSKOM REŤAZCI

Súčasťou požiadaviek na spotrebiteľský reťazec je i dodržiavanie požiadaviek týkajúcich sa zdravia, bezpečnosti a pracovných záležitostí, ktoré vychádzajú z Deklarácie Medzinárodnej organizácie práce z roku 1998 o základných zásadách a právach pri práci. Podnik musí preukázať, že sa riadi požiadavkami deklarácie, konkrétne že:

- (a)** pracovníkom nie je zabránené slobodne sa združovať, vyberať si svojich zástupcov a kolektívne vyjednávať so svojím zamestnávateľom,
- (b)** nie je používaná nútená práca,
- (c)** sa nepoužívajú pracovníci, ktorí nedosiahli minimálny legálny vek 15 rokov alebo vek ukončenia povinnej školskej dochádzky, ktorý môže byť ešte vyšší,
- (d)** pracovníkom nie sú odmietnuté rovnaké pracovné možnosti a zaobchádzanie,

(e) pracovné podmienky neohrozujú bezpečnosť a zdravie.

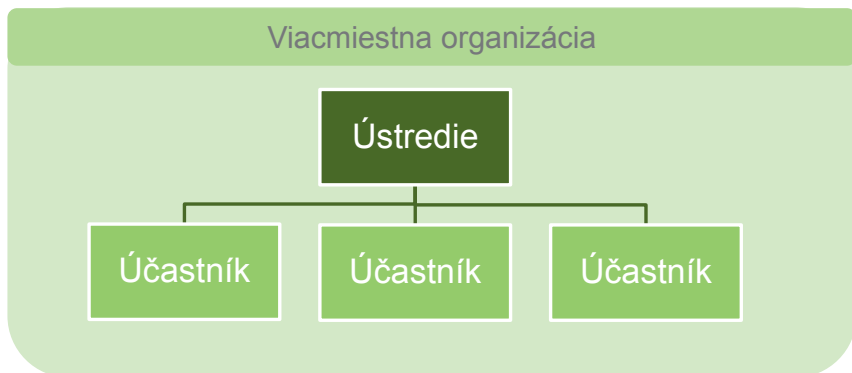
3.7. ZAVEDENIE SPOTREBITEĽSKÉHO REŤAZCA VO VIACMIESTNYCH ORGANIZÁCIÁCH

Viacmiestne organizácie sú definované ako podnik alebo skupina podnikov s vyčlenenou centrálnou jednotkou (ústredie), v ktorej sa plánujú, kontrolujú a riadia určité činnosti a sieťou miestnych prevádzok alebo pobočiek (účastníkov), v ktorých sa tieto činnosti čiastočne alebo úplne vykonávajú (obr. 13).

Ak viacmiestnu organizáciu predstavuje skupina samostatných podnikov, na ktorú sa vzťahuje spotrebiteľský reťazec, musí existovať medzi ústredím a jednotlivými účastníkmi zmluvný vzťah, na základe ktorého má ústredie právo zaviesť nápravné opatrenia u ktoréhokolvek účastníka. Skupinu môžu vytvoriť nezávislé podniky, ktoré majú max. 50 zamestnancov s obmedzeným ročným obratom.

Základné požiadavky na ústredie sú nasledovné. Ústredie musí:

- (a)** zastupovať viacmiestnu organizáciu v procese certifikácie vrátane komuniká-

Obr. 13 Štruktúra viacmiestnej organizácie

cie a vzťahov s certifikačným orgánom,

(b) zaslať prihlášku na certifikáciu a jej rozsahu, vrátane zoznamu účastníkov,
(c) zabezpečiť zmluvný vzťah s certifikačným orgánom,

(d) zaslať certifikačnému orgánu žiadosť na rozšírenie alebo zúženie rozsahu certifikácie, vrátane pokrytia účastníkov,

(e) zaviazat' sa v mene celej organizácie založiť a riadiť spotrebiteľský reťazec v súlade s požiadavkami medzinárodnej normy PEFC pre spotrebiteľský reťazec,

(f) poskytnúť všetkým účastníkom informácie a návody, ktoré sú potrebné pre efektívne zavedenie a udržiavanie spotrebiteľského reťazca.

(g) zabezpečiť organizačné alebo zmluvné vzťahy so všetkými účastníkmi, ktoré musia obsahovať záväzky jednotlivých účastníkov zaviesť a udržiavať spotrebiteľský reťazec. Ústredie musí mať písomnú zmluvu alebo inú písomnú dohodu so všetkými účastníkmi, ktorá zahŕňa právo ústredia zavádzať a uskutočňovať akékoľvek nápravné alebo preventívne opatrenia a iniciovať vylúčenie ktoréhokoľvek účastníka z rozsahu certifikácie v prípade nezhôd,

(h) založiť písomné postupy pre riadenie viacmiestnej organizácie,

(i) viesť záznamy ústredia a účastníkov týkajúce sa zhody s požiadavkami na C-o-C,

(j) uskutočňovať program interného auditu. Program interného auditu musí zahŕňať:

- úvodný audit na mieste všetkých účastníkov, ktorý musí predchádzať hodnoteniu certifikačným orgánom,
- každoročné audity na mieste u všetkých účastníkov,
- audit na mieste u akýchkoľvek nových

účastníkov,

(k) uskutočňovať preskúmanie zhody ústredia a účastníkov, vrátane preskúmania výsledkov programu interných auditov a hodnotenia a dozoru certifikačného orgánu, a ak je to potrebné, prijať nápravné a preventívne opatrenia a zhodnotiť účinnosť zavedených nápravných opatrení.

Účastníci zapojení do viacmiestnej organizácie sú povinní:

(a) zaviesť a riadiť požiadavky spotrebiteľského reťazca,

(b) vstúpiť do zmluvného vzťahu s ústredím,

(c) efektívne reagovať na všetky požiadavky ústredia alebo certifikačného orgánu na príslušné informácie, dokumentáciu alebo iné informácie vzťahujúce sa k formálnym auditom, preskúmaniam a pod.,

(d) zabezpečiť plnú spoluprácu a podporu s ohľadom na uspokojivé uskutočnenie interných auditov vykonávaných ústredím a auditov vykonávaných certifikačným orgánom, vrátane prístupu do prevádzok,

(e) zaviesť príslušné nápravné a preventívne opatrenia prijaté ústredím.

Certifikát spotrebiteľského reťazca vydáva certifikačný orgán pre ústredie s prílohou, ktorá obsahuje zoznam účastníkov certifikácie.

Hubert Paluš: Certifikácia spotrebiteľského reťazca PEFC

© doc. Ing. Hubert Paluš, PhD.
2014

Táto publikácia bola vydaná v rámci projektu „Vytvorenie potenciálnej vedomostnej základne pre rozširovanie PEFC certifikácie“ (Promoting Forest Certification to the Forest Managers of the Future) a spolufinancovaná z fondu PEFC na podporu spolupráce (PEFC Collaboration Fund)

PEFC Slovensko
T. G. Masaryka 24
960 53 Zvolen

tel: 045 5206 444
e-mail: info@pefc.sk
web: www.pefc.sk

ISBN 978 - 80 - 8093 - 196 - 4

Vytlačené na 100% PEFC certifikovanom papieri